

Lietetatar

Ävjepilört

Persicaria foliosa

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)

BOR suojelutaso epäsuotuisa riittämätön, heikkenevä

Koodi: 1966

Rauhoitettu (LSA 471/2013)

Uhanalainen (LSA 471/2013)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Luonnehdinta

Lietetatar on hennohko yksivuotinen ruoho, jolla on harsu, katkonainen ja usein lehdekäs tähkäkukinto sekä kapeat, tasasoukat lehdet. Lajin saattaa sekoittaa samoilla paikoilla kasvaviin mieto- ja katkeratattareen (*Persicaria minor*, *P. hydropiper*). Lajit erottaa toisistaan parhaiten lehden korvakkeista muodostuneen, vartta ympäröivän tupen perusteella. Lietetattarella tupen laita on harva- ja lyhytkarvaisempi kuin mieto- ja katkeratattarella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lietetatar kasvaa matalassa vedessä tai märällä maalla, nimensä mukaisesti usein tulvaisilla ja mautuvilla järvien, jokien ja jokisuistojen liejuranhoilla. Harvemmin sen voi tavata saariston kallioallikoista. Lajia esiintyy harvakseltaan Suomenlahden rannikolla ja jokisuistoissa ja muutamilla paikoilla Selkämeren rannikolla. Laajimmat ja runsaimmat esiintymät ovat Perämeren rannikon jokisuistoissa. Sisämaassa lajia esiintyy etenkin Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa, ja pohjoisin järvenrantakasvupaikka on Kainuussa.

Nykytila ja uhkatekijät

Lietetatar on taantunut vesien säännöstelyn ja rehevöitymisestä aiheutuvan rantojen umpeenkasvun vuoksi. Heikkona kilpailijana se ei menesty sulkeutuneessa kasvillisuudessa. Lietetatar on etenkin sisämaassa monin paikoin säilynyt vain laidunrannoilla. Sitä uhkaavat edelleen rehevöitymisen aiheuttaman ruovikoitumisen ja rantalaidunnuksen loppumisen vuoksi kiihtynyt umpeenkasvu ja sen seurauksena lajien välisen kilpailun lisääntyminen. Lietetatar kärsii myös veden virtausolojen muuttamisesta sellaisiksi, ettei lietettä enää kerry. Rantarentäminen ja ruoppaus uhkaavat lajia, vaikka pienimuotoisesta rannan kaivamisesta voi olla hyötyäkin uuden kasvualustan paljastumisen vuoksi. Suurin osa Perämeren pohjukan laajoista esiintymistä on suojeltu, sisämaassa suojelutilanne on heikompi.

Hoitosuosituks

Lietetatar hyötyy laidunnuksesta. Jokisuistojen luontainen tulvadynamiikka tulee säilyttää. Lietetattaren nykytilaa, biologiaa ja ekologiaa vaatimuksia tulee kuitenkin vielä selvittää ennen kuin yksityiskohtaisia hoitosuosituksia voidaan antaa.

Kuva: Anna Uusitalo

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Ilmonen, J., Rytteri, T. & Alanen, A. (toim.). 2001. Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet – Suomen Natura 2000 -ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 510. 177 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.
- Mäkelä, K. & Kemppainen, E. 2012. Lietetatar – ävjepilört. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 252–254. Tammi, Helsinki.